

บทที่ 3

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ ซึ่งนำบุตรอาการดาวน์ที่มีอายุ 1-19 ปี มารับการกระตุ้นพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ ณ โรงพยาบาลและโรงเรียนราชานุกูล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง จำนวน 120 ราย โดยผู้วิจัยได้ออกแบบงานวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแปรอิสระ 4 ตัว คือ

1. วัยของบุตร ได้แก่ วัยทารก วัยก่อนเข้าเรียน วัยเรียน และวัยรุ่น
2. เพศของบุตร ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง
3. ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก ได้แก่ มีประสบการณ์การเลี้ยงดูทารกและไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก
4. ด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่ 5 ด้าน ได้แก่ การยอมรับต่อสภาพบุตร ความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร การมีปฏิสัมพันธ์กับบุตร การเตรียมสมาชิกในครอบครัว และความสามารถในการรับผิดชอบต่ออนาคตบุตร

ข้อมูลแสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของมารดา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรส และประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก

ตอนที่ 2 คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนสี่ทาง (Four Way Analysis of Variance) ของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ได้แก่ วัยของบุตร เพศของบุตร ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก และด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของมารดา

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	16	13.3
25-35 ปี	70	58.3
มากกว่า 35 ปี	34	28.3
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	1.6
ประถมศึกษา	32	26.7
มัธยมศึกษา	32	26.7
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	45	37.5
สูงกว่าปริญญาตรี	9	7.5
อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	13.3
ค้าขาย	23	19.1
รับจ้างทั่วไป/เกษตรกรรม	17	14.1
พนักงานบริษัทเอกชน	20	16.7
แม่บ้าน	44	36.7
รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	10	8.3
5,001-10,000 บาท	33	27.5
10,001-20,000 บาท	20	16.7
มากกว่า 20,00 บาท	57	47.5
สถานภาพสมรส		
หย่าร้าง/อยู่คนเดียว	17	14.2
แต่งงาน	103	85.8

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	71	59.2
ครอบครัวขยาย	49	40.8
ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก		
ไม่มีประสบการณ์	56	46.7
มีประสบการณ์	64	53.3
จำนวนบุตร		
1 คน	43	35.8
2-3 คน	60	50.0
มากกว่า 3 คน	17	14.2

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.3 มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ร้อยละ 37.5 ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน ร้อยละ 36.7 มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,00 บาท ร้อยละ 47.5 สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 85.8 ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 59.2 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารก ร้อยละ 53.3 และมีจำนวนบุตรต่อคนเฉลี่ย 2-3 คน ร้อยละ 50

ตอนที่ 2 คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ (Main effect)

ตัวแปร	จำนวน	M	SD
1. ด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่			
การยอมรับต่อสภาพบุตร	120	3.34	.48
ความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร	120	3.44	.49
การมีปฏิสัมพันธ์กับบุตร	120	3.51	.35
การเตรียมสมาชิกในครอบครัว	120	3.47	.44
ความสามารถในการรับมือต่ออนาคตบุตร	120	3.24	.49
2. วัยของบุตร			
วัยทารก	30	3.49	.49
วัยก่อนเข้าเรียน	30	3.52	.51
วัยเรียน	30	3.38	.38
วัยรุ่น	30	3.21	.49
3. เพศของบุตร			
เพศชาย	60	3.42	.41
เพศหญิง	60	3.38	.47
4. ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก			
ไม่มีประสบการณ์	56	3.35	.47
มีประสบการณ์	64	3.47	.41

จากตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระได้ดังนี้

1. จำแนกในรายด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่ พบว่า ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุตร มารดามีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ = 3.51 จัดอยู่ในระดับการปรับบทบาทการเป็นแม่ที่ดี ส่วนด้านอื่นๆ มารดามีคะแนนการเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่อยู่ในระดับค่อนข้างดี คือตั้งแต่ 3.24-3.47

2. จำแนกตามวัยของบุตร พบว่า มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยก่อนเข้าเรียน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ = 3.52 จัดอยู่ในระดับการปรับบทบาทการเป็นแม่ที่ดี ส่วนวัยอื่นๆ มารดามีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่อยู่ในระดับค่อนข้างดี คือตั้งแต่ 3.21-3.49

3. จำแนกตามเพศของบุตร พบว่า มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์เพศชาย มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ = 3.42 และมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์เพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ = 3.38 จัดอยู่ในระดับการปรับบทบาทการเป็นแม่ได้ค่อนข้างดี

4. จำแนกตามประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก พบว่า มารดาที่ไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ = 3.35 และมารดาที่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ = 3.47 จัดอยู่ในระดับการปรับบทบาทการเป็นแม่ได้ค่อนข้างดี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวน 4 ทาง (Four Way Analysis of Variance) ของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์กับตัวแปรอิสระ 4 ตัว ได้แก่ วัยของบุตร เพศของบุตร ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก และด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านต่างๆ ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์

2. เปรียบเทียบการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกัน

3. เปรียบเทียบการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์เพศชายกับเพศหญิง

4. เปรียบเทียบการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารกกับไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารก

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความสัมพันธ์ (Main effect)				
วัย	3	8.88	2.962	16.691**
เพศ	1	.223	.223	1.259
ประสบการณ์	1	1.134	1.134	6.390*
ด้านการปรับบทบาท	4	5.460	1.365	7.692**
ความสัมพันธ์ร่วม (Interaction)				
วัย × เพศ	3	3.466	1.155	6.510**
วัย × ด้านของการปรับบทบาท	12	1.086	.012	.510
วัย × ประสบการณ์	3	1.045	.348	1.962
เพศ × ด้านของการปรับบทบาท	4	.380	.011	.536
เพศ × ประสบการณ์	1	.128	.128	.157
ด้านการปรับบทบาท × ประสบการณ์	4	.194	.042	.273
วัย × เพศ × ด้านของการปรับบทบาท	12	.914	.017	.429
วัย × เพศ × ประสบการณ์	3	.981	.327	1.843
วัย × ด้านของการปรับบทบาท × ประสบการณ์	12	.754	.025	.354
เพศ × ด้านของการปรับบทบาท × ประสบการณ์การ	4	.455	.114	.641
วัย × เพศ × ด้านของการปรับบทบาท × ประสบการณ์	12	.687	.030	.323

* P < .05

** P < .01

จากตารางที่ 4 สามารถแยกสรุปผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปร (Main effect) พบว่า

1. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01
2. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์เพศชายกับเพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ไม่แตกต่างกัน
3. มารดาที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05
4. การปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านที่ต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ส่วนที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ร่วมกันของทั้ง 4 ตัวแปร (Interaction effect) พบว่า

1. มีความสัมพันธ์ร่วมระหว่างวัยและเพศที่ต่างกัน ของคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 นั่นคือ มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่แตกต่างกันในทุกเพศของบุตรกลุ่มอาการดาวน์ และมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์เพศต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่แตกต่างกันในทุกวัยของบุตรกลุ่มอาการดาวน์
2. ไม่พบความสัมพันธ์ร่วมในตัวแปรอื่นๆ

สรุปว่า ตัวแปรที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ ได้แก่ วัยของบุตร ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก ด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่ และความสัมพันธ์ร่วมระหว่างวัยและเพศของบุตร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเหล่านี้ มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในรายคู่ ระหว่างวัยของบุตร และด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe) และหาผลของความสัมพัทธ์ร่วมระหว่างวัยและเพศของบุตร ดังตารางที่ 4, 5 และ 6 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกัน

วัยของบุตร	จำนวน	กลุ่มย่อย	
		1	2
วัยทารก	30		3.49
วัยก่อนเข้าเรียน	30		3.52
วัยเรียน	30		3.39
วัยรุ่น	30	3.21*	

* P < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยรุ่น มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ ต่ำกว่ามารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยทารก วัยก่อนเข้าเรียน และวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านต่างๆ ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์

การปรับบทบาทการเป็นแม่	จำนวน	กลุ่มย่อย	
		1	2
การยอมรับต่อสภาพบุตร	120	3.34	3.34
ความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร	120		3.44
การมีปฏิสัมพันธ์กับบุตร	120		3.51
การเตรียมสมาชิกในครอบครัว	120		3.47
ความสามารถในการรับมือกับอนาคตบุตร	120	3.24*	

* P < .05

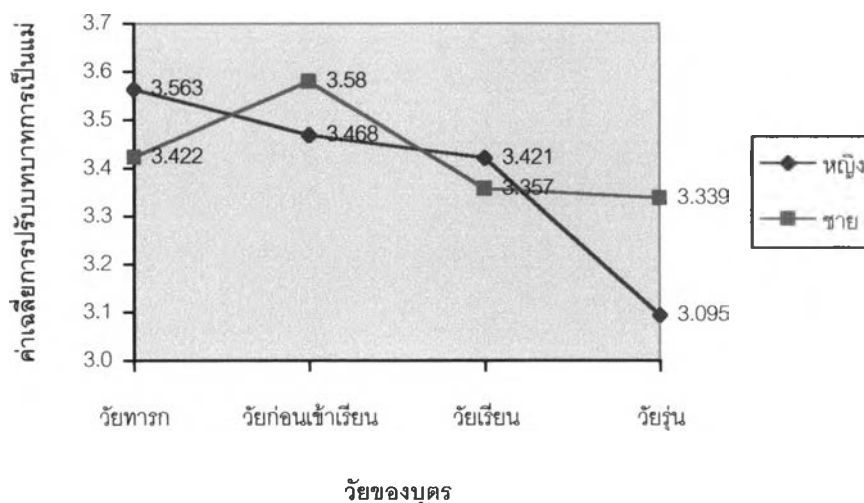
จากตารางที่ 6 พบว่า มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านความสามารถในการรับผิดชอบต่ออนาคตบุตร ต่ำกว่าการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร การมีปฏิสัมพันธ์กับบุตร และการเตรียมสมาชิกในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามความสัมพันธ์ร่วมระหว่างวัยและเพศ

วัย	เพศ	M	SD
วัยทารก	ชาย	3.42	.38
	หญิง	3.56	.40
วัยก่อนเข้าเรียน	ชาย	3.58	.42
	หญิง	3.46	.42
วัยเรียน	ชาย	3.35	.36
	หญิง	3.42	.41
วัยรุ่น	ชาย	3.33	.44
	หญิง	3.09	.51

เพื่อแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยและเพศต่างกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเสนอเป็นเส้นกราฟ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กราฟเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยและเพศต่างกัน

จากตารางที่ 7 (ภาพที่ 1) แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยและเพศต่างกัน สรุปผลได้ดังนี้

1. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยทารก เพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ สูงกว่ามารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยทารก เพศชาย
2. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยก่อนเข้าเรียน เพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ ต่ำกว่ามารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยก่อนเข้าเรียน เพศชาย
3. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยเรียน เพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ สูงกว่ามารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยเรียน เพศชาย
4. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยรุ่น เพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ ต่ำกว่ามารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยรุ่น เพศชาย

สรุปว่า มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยรุ่นเพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ต่ำที่สุด นั่นคือกลุ่มของมารดาที่มีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาในการปรับบทบาทการเป็นแม่ได้มากที่สุด คือ มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยรุ่นเพศหญิง